

Ymchwiliadau gwyddoniaeth cynradd

<https://rsc.li/3Ac9zkN>

Lamp lafa

Lamp lafa

Byddwn yn gwneud y canlynol:

Ymchwilio faint o nwy (swigod) sydd mewn diod swigod.

Amcanion dysgu

Dealltwriaeth

- Rydw i'n gwybod bod defnyddiau yn gallu bod yn solidau, yn hylifau neu'n nwyon.
- Rydw i'n deall bod gan nwyon fàs.

Sgiliau ymholi:

- Rydw i'n gallu mesur yn gywir.
- Rydw i'n gallu defnyddio fy sgiliau mathemateg mewn gwyddoniaeth.

Geirfa ddefnyddiol

- **Solid:** deunydd sydd â chyfaint sefydlog ac yn cadw ei siâp. Er enghraifft: rhew, pren a siocled (ar dymheredd ystafell).
- **Hylif:** deunydd â chyfaint sefydlog sy'n gallu llifo ac sy'n cymryd siâp ei gynhwysydd. Er enghraifft: dŵr, sudd a lafa.
- **Nwy:** deunydd sy'n ymledu i bob cyfeiriad, gan lenwi ei gynhwysydd. Gellir cywasgu nwyon (eu sgwasio). Er enghraifft: ocsigen, carbon deuocsid a nitrogen.
- **Màs:** faint o fater, neu 'stwmff', sy'n creu gwrthrych. Mae màs yn cael ei fesur mewn gramau a chilogramau.
- **Carbon deuocsid:** defnydd sy'n nwy ar dymheredd ystafell ac sy'n cael ei ychwanegu at ddiodydd i'w gwneud yn befrïog.

Dull

1. Mae angen i ti ddod o hyd i gyfanswm màs dy botel o ddiod swigod drwy ddefnyddio clorian ddigidol.
2. Arllwysa dy ddiod i jwg mesur a mesur màs y botel.
3. Nesaf, bydd angen i ti ddod o hyd i fasau y nwy a'r hylif ar wahân. Bydd angen i ti drïo cael cymaint o'r nwy â phosibl allan o'r hylif heb ollwng dim – wyt ti'n gallu meddwl am ffordd o wneud hyn?

4. Pan fyddi di'n meddwl bod yr holl nwy wedi mynd (pan fydd y ddiod yn fflat), mesura fàs yr hylif – wyt ti'n gallu meddwl am ffordd o ddod o hyd i fàs yr hylif ond nid y jwg?
5. Yn olaf, defnyddia dy sgiliau mathemateg i gyfrifo faint o'r màs gwreiddiol oedd yn solid (y botel), faint oedd yn hylif a faint oedd yn nwy.

Beth wnaethoch chi ei ganfod?

Faint o nwy (swigod) sydd mewn diod swigod.

Cymhara dy ganfyddiadau â'r dosbarth.

- Ydy pob diod yn cynnwys yr un faint o nwy?
- A oedd unrhyw ganlyniadau wedi dy synnu?

Gwerthusiad

Sut wyt ti'n teimlo am ein **hamcanion dysgu** heddiw?

- Rydw i'n gwybod bod defnyddiau yn gallu bod yn solidau, yn hylifau neu'n nwyon.
- Rydw i'n deall bod gan nwyon fàs.
- Rydw i'n gallu mesur yn gywir.
- Rydw i'n gallu defnyddio fy sgiliau mathemateg mewn gwyddoniaeth.

Os wyt ti'n teimlo'n hyderus dy fod yn gallu, dangosa 5 bys i'r athro, neu dangosa 1 os wyt ti'n teimlo bod angen i ti gael sgwrs arall i egluro'r wers.

Cydnabyddiaeth

Sleid 2: delwedd © monticello/Shutterstock

Sleidiau 5 a 6: delweddau © Y Gymdeithas Gemeg Frenhinol

Sleid 9: delwedd © Sichonl/Shutterstock